

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****KEMAL ÖZCAN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/18560
Karar Tarihi : 12/2/2020

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Burhan ÜSTÜN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Heysem KOCAÇINAR
Başvurucu : Kemal ÖZCAN
Vekili : Av. Seyfettin DİKMEN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, sosyal güvenlik aylığının ödenmeye başlandığı tarihten itibaren geçerli olacak şekilde iptal edilmesi ve geriye dönük olarak borçlandırılma nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/2/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. 5/10/1958 doğumlu olan başvurucu 1/3/1978 tarihinden 21/12/1999 tarihine kadar Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) iştirakçisi olarak çalışmış, 5/7/1978 ile 6/3/1980

tarihleri arasında geçen 601 günlük hizmet süresini borçlanmış ve 10/5/2001 tarihinde de Kurumdan aylık tahsis talebinde bulunmuştur. Kurum, yaşlılık aylığı tahsisi için gerekli olan asgari 5.000 günlük hizmet süresini doldurduğundan 1/6/2001 tarihinde başvurucuya aylık bağlamıştır.

9. Aynı ad ve soyada sahip başka bir şahıs tarafından emeklilik talebinde bulunulması üzerine başvurucunun birleştirilen hizmetleri konusunda oluşan tereddüt nedeniyle SGK, başvurucunun 2012 yılı Nisan ayına ait aylığının ödemesini durdurmuştur.

10. SGK, başka bir kişiye ait 832 günlük hizmet süresinin başvurucunun hizmet süresine eklendiğinin tespiti ve kalan 4.606 günlük hizmet süresinin aylık bağlama tarihindeki asgari süreyi karşılamaması nedeniyle 31/5/2012 tarihinde aylığın iptaline ve beş yıl boyunca ödenmiş toplam 43.704,41 TL'nin bir ay içinde tek seferde ödenmesine karar vermiştir.

11. Başvurucu 4/7/2012 tarihinde işlemin iptali talebiyle dava açmıştır. Başvurucu anılan dava dilekçesinde; aylık bağlama kararının ve ödemelerin Kuruma ait belgeler esas alınarak yapıldığını, kendisine izaf edilebilecek bir kusur bulunmadığını ve aradan uzun bir zaman geçtikten sonra işlem tesis edilmesinin hakkaniyete aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

12. Karabük İş Mahkemesi (Mahkeme) 29/5/2014 tarihinde davanın kabulüne karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, yaşlılık aylığı bağlama tarihi itibarıyla şartları gerçekleşmeden aylık bağlanmış ise de bu hususta başvurucuya izaf edilecek bir kusur bulunmadığına işaret etmiştir. Mahkeme ayrıca başvurucunun 10/5/2001 tarihli tahsis talebinin isteğe bağlı sigortalılık talebi olarak kabul edilmesi gerektiğinden buna göre eksik günlerin tamamlanacağı 1/8/2002 tarihinden itibaren başvurucuya yaşlılık aylığı bağlanmasına karar vermiştir.

13. Hüküm, davalı SGK tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi (Daire) 8/9/2015 tarihinde başvurucunun 5.000 günlük asgari hizmet süresini doldurmaması ile isteğe bağlı sigortalılık yönünden talep ve prim ödeme söz konusu olmadığından davanın reddine karar verilerek üzere hükmü bozmuştur.

14. Mahkeme 1/12/2015 tarihinde yaşlılık aylığı bağlama tarihinde asgari hizmet süresinin dolmadığından ve isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin olarak da başvurucunun işe giriş bildirimi, düzenli prim ödemesi; zorla prim tahsili bulunmadığından davanın reddine karar vermiştir.

15. Başvurucu tarafından temyiz edilen hüküm, Dairece 19/1/2017 tarihinde onanarak kesinleşmiştir.

16. Nihai karar 2/2/2017 tarihinde başvurucu vekiline tebliğ edilmiştir.

17. Başvurucu 9/2/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

18. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 96. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların hakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;

a) Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,

b) Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamı, ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren yirmidört ay içinde yapılacak ödemelerde faizsiz, yirmidört aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemelerde ise bu süre sonundan,

itibaren hesaplanacak olan kamuni faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır."

B. Uluslararası Hukuk

19. İlgili uluslararası hukuk için bkz. Uğur Ziyaretli, B. No: 2014/5724, 15/2/2017, §§ 30, 31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 12/2/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu, davalı hangi tarihte emekli olabileceğine ilişkin olarak SGK'nın bildirimini üzerine yaşlılık aylığı tahsisi talebinde bulunduğunu ve SGK'nın da bu talebi kabul ederek 1/6/2001 tarihinden itibaren kendisine aylık bağladığını bildirmiştir. Başvurucu, anılan tarihten itibaren kendisine aylık bağlanmışken 12/4/2012 tarihinde öncelikle ödemenin durdurulduğunu ve 31/5/2012 tarihinde de aylığın iptal edilerek beş yıl boyunca ödenmiş olan toplam 43.704,41 TL'nin faiziyle tahsiline karar verilmesinden yakınmıştır. Başvurucu; hizmetine ilişkin belge ve bilgilerin SGK tarafından tutulmakta olup Kurumun cevabına göre hareket ettiğini ve bu kapsamda kendisine kusur izafe edilemeyeceğini belirterek hukuk devleti ilkesi, eşitlik ilkesi, mülkiyet hakkı, hak arama hürriyeti ile sosyal güvenlik hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

22. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağılı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetinin özü, yaşlılık aylığının iptali ve iptal tarihinden geriye doğru beş yıl boyunca yapılan ödemelerin iadesine yönelik olduğundan tüm şikâyetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan geçmişe yönelik borç çıkarılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

25. Somut olayda sosyal güvenlik kapsamında yapılan ödemeler Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil etmektedir (benzer yönde ki değerlendirmeler için bkz. *Uğur Ziyarelli*, B. No: 2014/5724, 15/2/2017, § 44).

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

26. Başvurucuya yapılan sosyal güvenlik ödemelerinin istirdadı yolunda işlem tesis edilmesinin mülkiyet hakkına müdahale oluşturduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi daha önce benzer başvuruları mülkiyetin kamu yararına kullanımının kontrolüne veya düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelemiştir (*Kuddis Büyükkallı*, B. No: 2014/3941, 5/10/2017, § 45; *Fatma Ülker Akkaya*, B. No: 2014/18979, 22/2/2018, § 46). Somut olayda da aynı ilkelere ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

i. Kanunilik

27. Olayda, yaşlılık aylığı tahsisi için talepte bulunulduğu tarih itibarıyla gerekli olan 5.000 günlük çalışma süresi başvuru tarafından sağlanmadığından 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesi uyarınca yapılan ödemelerin iadesinin gerektiği belirtilmiştir. Mahkemenin bu yorumunun bariz bir takdir hatasına dayanmadığı ve açık bir keyfilik içermediği görülmektedir. Dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

ii. Meşru Amaç

28. Şartları gerçekleşmeden yapılan sosyal güvenlik ödemelerinin zamanasını süresi içinde iadesi yolunda işlem tesis edilmesinin kamu yararı çerçevesinde sosyal güvenlik sisteminin devamlılığını ve sınırlı kamusal kaynakların doğru şekilde harcanmasını gözeten meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Ölçülülük

29. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2012/102, K.2012/207, 27/12/2012; E.2012/149, K.2013/63, 22/5/2013; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2015/43, K.2016/37, 5/5/2016; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, § 38).

30. Hukuka aykırı ödemelerin tahsiline ilişkin uyuşmazlıklarda mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilebilmesi için başvurucuya kanuna aykırı olarak ödeme yapılması biçiminde ortaya çıkan sonuca tarafların katkı derecelerine de bakılması gerekmektedir. Bu bağlamda tarafların yasal yükümlülüklerinin neler olduğu, bunların yerine getirilmesinde ihmal gösterilip gösterilmediği ve ihmalin varlığının tespiti hâlinde bunun hukuka aykırı sonucun doğmasında bir etkisinin bulunup bulunmadığı da gözönünde tutulmalıdır (*Uğur Ziyarelli*, § 65).

31. Öte yandan idarenin *iyi yönetim* ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır. *İyi yönetim* ilkesi kamu yararı kapsamında bir konu söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (*Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım*, B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68).

32. Anayasa Mahkemesi daha önce kamu makamlarının uygun zamanda, uygun yöntemle ve tutarlı olarak hareket etme sorumluluğu ile başvurucunun tutum ve davranışlarını gözeterek benzeri başvuruları incelemiştir. *Suzi Alyüz* (B. No: 2013/679, 20/4/2016) kararında başvurucuya yaklaşık sekiz buçuk yıl boyunca yapılan yaşlılık aylığı ödemelerinin, geçmişte yapılan usulsüz prim girişleri nedeniyle kanuni faizi ile birlikte iadesinin istenmesinin başvurucunun ağır kusuru nedeniyle ölçülü bir müdahale olduğu sonucuna varılmıştır (*Suzi Alyüz*, §§ 45-63). *Uğur Ziyarelli* kararında ise başvurucunun emekliye ayrıldıktan sonra tekrar çalışmaya başlaması üzerine yersiz olarak ödenen yaşlılık aylıklarının başvurucunun ve idarenin müterafik kusurlarına rağmen anaparanın çok üzerinde bir miktarda faizle geri istendiği olayda, bütün külfetin başvurucuya yükletilmesi nedeniyle ölçüsüz bir müdahale olduğu değerlendirilerek faiz talebi yönünden mülkiyet hakkının ihlaline karar verilmiştir (*Uğur Ziyarelli*, §§ 69-78).

33. İdarenin hatalı işleminden kaynaklanan mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin ölçülü olup olmadığının tespitinde idarenin hatalı işlemi karşısındaki tutumunun yanında işlemin fark edilmesinde geçen süre, hatalı işlem nedeniyle ödenen paranın tahsil edilmesindeki yöntem, alacağı kanuni faiz uygulanması gibi yaptırımların öngörülüp görülmediği önem arz etmektedir (*Tevfik Baltacı*, B. No: 2013/8074, 9/3/2016, § 71).

34. Sosyal adaletin gereği olarak idarenin tesis ettiği hatalı işlemi somut olayın koşullarına göre geri alabileceği veya belli durumlarda kaldırabileceği hususunda kuşku yoktur. Bu tespit hatalı idari işleminden kaynaklanan sosyal güvenlik ödemeleri için de geçerlidir. Aksi durum kişilerin sebepsiz zenginleşmesine yol açabileceği gibi sosyal güvenlik fonlarına katkıda buldukları hâlde kanunlardaki koşulları sağlamadıkları

gerekeciyle ödemelerden mahrum kalan kimseler yönünden adil olmayan sonuçlar doğurabilir. Bu durum, sınırlı kamu kaynaklarının uygun olmayan yöntemlerle dağıtımına cevaz verilmesi anlamına gelebileceğinden kamu yararı ile örtüşmez (*Tevfik Baltacı*, § 74).

(1) Yaşlılık Aylığının İptal Edilmesine İlişkin Şikâyet

35. Olayda başvuru 1/3/1978 tarihinden 21/12/1999 tarihine kadar SGK iştirakçisi olarak çalışmış, 5/7/1978 ile 6/3/1980 tarihleri arasında geçen 601 günlük hizmet süresini borçlanması için 10/5/2001 tarihinde SGK'ya müracaat etmiştir. Başvurucunun anılan talebi Kurumca kabul edilip 1/6/2011 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanmıştır. Başvurucuya bu şekilde 5.438 gün üzerinden yaşlılık aylığı tahsis edilmiştir. SGK başka bir kişiye ait 832 günlük hizmet süresinin başvuru süresine eklendiğinin tespiti ve kalan 4.606 günlük hizmet süresinin aylık bağlama tarihindeki asgari süreyi karşılamaması nedeniyle 31/5/2012 tarihinde aylığın iptaline ve beş yıl boyunca ödenmiş toplam 43.704,41 TL'nin bir ay içinde tek seferde ödenmesine karar vermiştir.

36. Anayasa Mahkemesi benzer bir konu ile ilgili şikâyetleri daha önce incelemiş ve uygulanacak ilkeleri *Ümmü Çakar* kararında ortaya koymuştur. Anayasa Mahkemesi anılan kararda; sigortalıya atfedilecek bir kusurun bulunmaması, bütünüyle idarenin gözetimi ve denetimi altında gerçekleştirilen bir idari işleminden makul görülemeyecek kadar uzun bir süre sonra dönülmesi, hatanın yalnızca prim günlerinin hesaplanmasından kaynaklanması, eksik kalan gün sayısının oldukça az olması, sigortalının yaşı itibarıyla yeni bir sigortalılık talebinde bulunma imkânının kısıtlı olması ve bağlanan aylığın oldukça mütevazı olup sigortalının başkaca bir gelirin tespiti edilememesi hâllerinde yaşlılık aylığının kesilmesi ve ödenen aylıkların geri istenmesinin sigortalıya önemli bir külfet yüklediği saptamasında bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi bu saptamadan hareketle müdahalenin içerdiği kamu yararı amacı ile mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil dengenin kişiler aleyhine bozulduğu sonucuna ulaşmış ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği yönünde karar vermiştir (*Ümmü Çakar*, §§ 58, 59).

37. Somut olayda öncelikle başvuru süresinin kesilmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olup olmadığı değerlendirilmesi gerekmektedir. 1958 doğumlu olup yaşlılık aylığının bağlandığı tarihte kırk üç ve bu aylığın kesildiği tarihte ise elli dört yaşında olan başvuru, kendi isteğiyle çalışmaktan vazgeçmiş olup çalışmasına engel bir durumu bildirmediği ve hâlen çalışma çağında bulunduğu için eksik kalan 396 günlük hizmet süresini doldurma imkânına sahiptir. Dolayısıyla başvuru süresinin emekli olduğu ve aylığın kesildiği tarihler ile mevcut yaşı uyarınca eksik kalan gün sayısı nazara alındığında yaşlılık aylığının kesilmesi yönündeki müdahalenin -içerdiği meşru amacın dayandığı kamu yararı ile karşılaştırıldığında- başvuru süresine şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediği değerlendirilmiştir.

38. Açıklanan gerekçelerle iade edilen miktar yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

(2) Yaşlılık Aylığı Tahsisinin İptal Tarihinden İtibaren Son Beş Yıl İçinde Yapılan Ödemelerin İadesi Hususunda Benimsenen Yönteme İlişkin Şikâyet

39. Başvuru, daha önce ödenen maaşların faizi ile cebren tahsiline yönelik işlem başlatılmasından yakındır.

40. İfadeye ilişkin olarak 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesinin (a) ve (b) bendinde SGK tarafından fazla veya yersiz ödeme yapıldığının tespit edilmesi hâlinde bu ödemelerin geri alınacağı düzenlenmiştir. Anılan maddenin (a) bendinde; yersiz ödemenin kişilerin kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğması durumunda hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede, ödeme tarihinden itibaren hesaplanan kanuni faizi ile birlikte geri alınacağı hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte maddenin (b) bendinde, fazla veya yersiz ödemenin kurumun hatalı işleminden kaynaklanması hâlinde hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamının ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren yirmi dört ay içinde ödenmesi durumunda faizsiz olarak tahsil edileceği belirtilmiş; bu sürenin geçmesinden sonra yapılacak ödemeler bakımından ise yirmi dört aylık sürenin sonundan itibaren hesaplanan kanuni faizi ile geri alınacağı ifade edilmiştir (bkz. § 27).

41. Sözü edilen hükümler uyarınca idare tarafından hatalı olarak ödendiği tespit edilen anapara tutarının iadesinin talep edilebileceği hususunda kuşku bulunmamaktadır. Aksine bir durumun başvurunun sebepsiz zenginleşmesine yol açabileceği ve sosyal adaletle bağdaşmayacağı açıktır. Buna karşın alacağın başvurucudan tahsilindeki yöntem önem arz etmektedir. Olayda başvurucuya ödenen toplam 43.704,41 TL tutarındaki yaşlılık aylığının Kurumun bildiriminden itibaren bir ay içinde ödenmesine hükmedilmiştir. Başvurucunun işe başladığı ve yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunduğu tarihteki yaşına göre başkasına ait kısa sayılmayacak bir hizmet süresinin lehine değerlendirilmesinde üzerine düşen sorumluluğu tam anlamıyla yerine getirdiğinden söz edilemez ise de sigortalılara ait bilgi ve belgeleri tutması nedeniyle davalı idarenin daha fazla kusurlu olduğu gözetildiğinde başkaca bir geliri ve mal varlığı saptanmayan başvurunun kendisi için önemli bir meblağ oluşturan bu rakamı bir ayda ödemekle yükümlü kılınması, başvurucuya kusurlu davranışıyla orantısız bir külfet yüklenmesi sonucunu doğurmaktadır.

42. Bütün bu hususlar gözetildiğinde somut olay bağlamında kamu yararı ile başvurunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvuru aleyhine bozulduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurunun mülkiyet hakkına yapılan müdahale ölçüsüzdür.

43. Açıklanan gerekçelerle iade yöntemi yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

44. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir.

Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

45. Başvurucu ihlalin tespit edilmesini istemiş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

46. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

47. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

48. İncelenen başvuruda başvurunun iadesi istenen tutarı bir ayda ödemekle yükümlü kılınması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin idarenin işleminden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

49. Bu durumda somut başvuru bakımından ihlalin idari işlemde kaynaklandığı ve başvurunun iade etmekle yükümlü olduğu tutarın iade şekli ve zamanı hususunda takdir yetkisi de idareye ait olduğundan mülkiyet hakkının ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak bir ödeme yöntemi belirlenmek üzere kararın bir örneğinin ilgili SGK Başkanlığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

50. İhlal nedenlerine göre kararın bir örneğinin ilgili kuruma gönderilmesine karar verilmesinin ihlal iddiası açısından yeterli bir giderim oluşturduğu anlaşıldığından başvurunun tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

51. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.257,50 TL tutarındaki yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Yaşlılık aylığının iptal edilmesine yönelik şikâyet yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Yaşlılık aylığı tahsisinin iptal tarihinden itibaren son beş yıl içinde yapılan ödemelerin iadesi hususunda benimsenen yöntem nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 257,50 TL harç ve 3.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.257,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/2/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ